

การเข้าถึงไม่ถึงกองทุนเงินทดแทนอุบัติเหตุ : ภาพสะท้อนความยุติธรรม ต่อแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

อานดี ฮอลล์ และ บงกช นภาอัมพร

ภาพสะท้อนในบทความ

- ภาพที่ 1: เรื่องจริงของแรงงานข้ามชาติที่เข้าถึงไม่ถึงกองทุนเงินทดแทน
- ภาพที่ 2: นโยบายที่ปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึงกองทุนเงินทดแทน อุบัติเหตุของแรงงานข้ามชาติ
- ภาพที่ 3: ข้อเสนอเชิงนโยบายและการจัดการของรัฐไทยต่อแรงงานข้ามชาติ
- ภาพที่ 4: การรณรงค์เคลื่อนไหวเพื่อสร้างความยุติธรรมให้แก่แรงงานข้ามชาติที่ประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน
- บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ภาพสะท้อนที่ 1

“เรื่องจริงของแรงงานข้ามชาติ ที่เข้าไม่ถึงกองทุนเงินทดแทน”

-
- แรงงานข้ามชาติที่ย้ายถิ่นในลักษณะที่ไม่ปกติ (**irregular migrant workers**) โดยเฉพาะกลุ่มที่ยังไม่พิสูจน์สัญชาติ
 - ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามนโยบาย + ขออนุญาตทำงาน
 - ยังมีสถานะเป็น “คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร เป็นกรณีพิเศษเพื่อรอการส่งกลับ”
 - สิทธิหลายประการถูกจำกัดในทางปฏิบัติ
 - เป็นกลุ่มเสี่ยงในการถูกละเมิดสิทธิได้ง่าย โดย “นายจ้าง” เอง
 - กรณีศึกษาของแรงงานข้ามชาติที่ประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน
 - นางหนู่ม ไหมแสง
 - นายแขก บุญมา
 - นายชาติ ดีอยู่

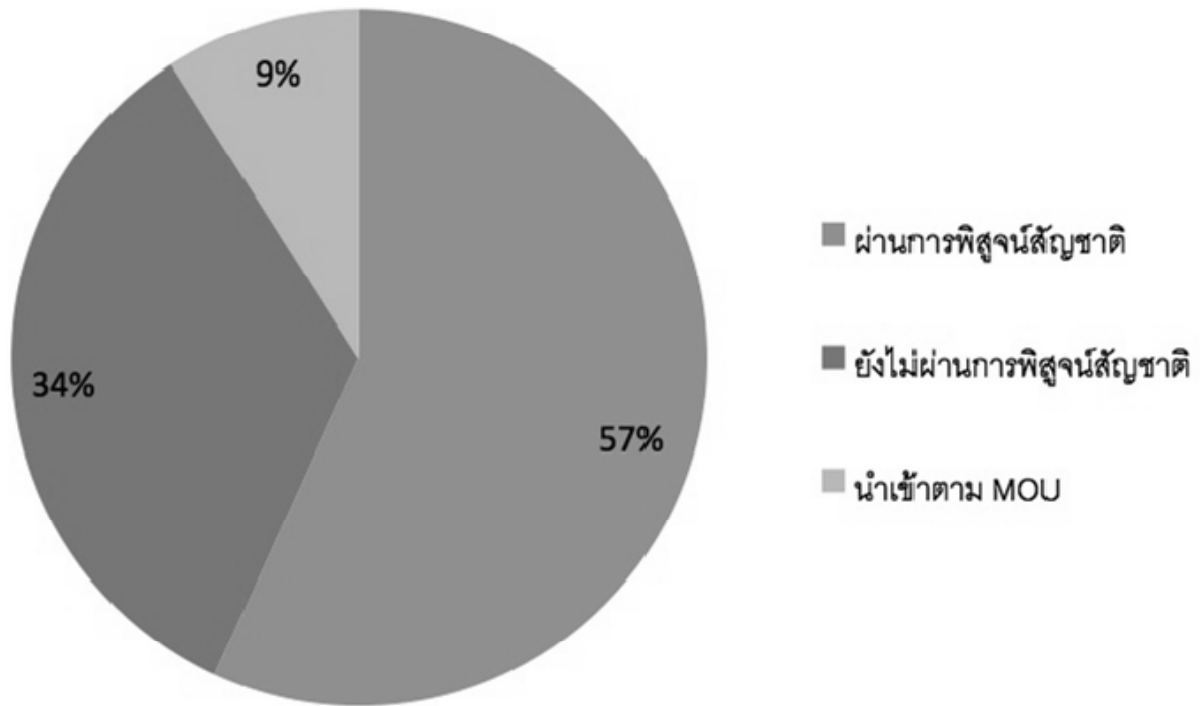

นางหนุ่ม ไหมแสง

นายชาติ ดีอยู่

จำนวนแรงงานข้ามชาติที่ได้รับใบอนุญาตทำงานจำแนกตาม
สถานะที่ขึ้นทะเบียน จาก จำนวนแรงงาน รวม 1,112,537 คน

ที่มา: IOM, 2012. ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2554

ภาพสะท้อนที่ 2

“นโยบายที่ปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึงกองทุนเงิน
ทดแทนอุบัติเหตุของแรงงานข้ามชาติ”

พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537

- กำหนดให้นายจ้างในที่ทำงานที่มีแรงงานจำนวนหนึ่งคนหรือมากกว่านั้นขึ้นไป (ในจำนวนที่จำกัด) มีหน้าที่จ่ายเงินสมทบเข้าสู่กองทุนเงินทดแทนที่อยู่ภายใต้ความดูแลของสำนักงานประกันสังคม
- เงินสมทบของนายจ้างจะถูกจ่ายให้แก่แรงงาน (หรือผู้ติดตาม) เมื่อเกิดความเจ็บป่วย หรือสูญเสียอวัยวะ หรือเสียชีวิตจากการทำงาน
- แรงงานผู้ประกันตนจะได้รับค่ารักษาพยาบาล เงินทดแทนการขาดรายได้ และค่าใช้จ่ายเพื่อการรักษาและฟื้นฟูจากความพิการ ตามลักษณะการบาดเจ็บ
- ในกรณีที่แรงงานผู้ประกันตนเสียชีวิต ผู้ติดตามจะได้รับค่าทำศพและเงินสงเคราะห์
- ดังนั้น เมื่อนายจ้างมีหน้าที่ส่งเงินสมทบเข้าสู่กองทุนเงินทดแทนแล้ว กองทุนก็มีหน้าที่ในการจ่ายเงินชดเชยโดยตรงให้แก่แรงงานมิใช่แก่นายจ้าง

ที่ รส 0711/ว 751

สำนักงานประกันสังคม
ถนนติวานนท์ นนทบุรี 11000

25 ตุลาคม 2544

เรื่อง การให้ความคุ้มครองแรงงานต่างด้าวที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยสำนักงานประกันสังคมได้กำหนดแนวปฏิบัติในการให้ความคุ้มครองแก่แรงงานต่างด้าวที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน เพื่อให้สำนักงานประกันสังคมจังหวัดและสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ดังนี้

1. แรงงานต่างด้าวที่มาทำงานเป็นลูกจ้างในประเทศไทยมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537
2. กรณีที่แรงงานต่างด้าวจะมีสิทธิได้รับเงินทดแทนจากกองทุนเงินทดแทน ต้องมีหลักฐานดังนี้
 - 2.1 มีการจดทะเบียนและมีใบอนุญาตให้ทำงาน (Work permit) ที่ทางราชการออกให้มาแสดงประกอบกับหนังสือเดินทาง (Passport) หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
 - 2.2 นายจ้างจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนเงินทดแทนในอัตราไม่ต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ ทั้งนี้ แรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนต้องยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้กับประเทศไทย
3. กรณีแรงงานต่างด้าวที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานให้นายจ้างแต่ไม่มีหลักฐานตามข้อ 2 มาแสดงนายจ้างต้องเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินทดแทน ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ให้แก่ลูกจ้างเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และกรุณาแจ้งให้สำนักงานประกันสังคมจังหวัดเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

MAU - ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๔

นางสาว นงนุช โมว

นายอนุทร บุนนาค

รองเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม

โทร
เมื่อ
น

สำนักงานกองทุนเงินทดแทน
โทร. 0-2968-9844-5
โทรสาร 0-2968-9847

เงื่อนไขในการมีสิทธิได้รับเงินทดแทนจาก

กองทุนเงินทดแทน

- กรณีที่แรงงานต่างด้าวจะมีสิทธิได้รับเงินทดแทนจากกองทุนเงินทดแทนต้องมีหลักฐานดังนี้
 - มีการจดทะเบียนและมีใบอนุญาตให้ทำงาน (Work Permit) ที่ทางราชการออกให้มาประกอบกับหนังสือเดินทาง (Passport) หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
 - นายจ้างจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนเงินทดแทนในอัตราที่ไม่ต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ และแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนต้องยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้กับประเทศไทย
- กรณีแรงงานต่างด้าวที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานให้นายจ้างแต่ไม่มีหลักฐานตามข้อ 2 มาแสดง นายจ้างต้องเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537 ให้แก่ลูกจ้างเอง

นโยบายว่าด้วยการจัดทำประกันภัย

- มติกรม. เมื่อวันที่ **14 มิถุนายน 2554** และ ประกาศกระทรวงแรงงาน เมื่อวันที่ **29 มิถุนายน 2554**
 - ใช้ระบบประกันภัยแยกต่างหากจากกองทุนเงินทดแทน
 - กำหนดให้นายจ้างซื้อประกันภัยจากบริษัทเอกชนให้แรงงาน
 - ประกันภัยดังกล่าวจะคุ้มครองแรงงานในมาตรฐานเดียวกับแรงงานไทย
- ผลของนโยบาย
 - ต้นปี **2555** มีแรงงานแค่ **3,000** คนที่นายจ้างซื้อประกันภัย
 - มีแนวคิดที่ดีในการแก้ไขปัญหา แต่ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างตรงประเด็น
 - ปัญหา คือ ขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการบังคับนายจ้างให้ปฏิบัติตามกฎหมายนโยบาย
 - สุดท้าย ผู้ได้รับผลกระทบก็ยังเป็น “แรงงาน”

ภาพสะท้อนที่ 3

“ข้อสังเกตเชิงนโยบายและการจัดการของรัฐไทยต่อ แรงงานข้ามชาติ”

นโยบายเกี่ยวกับ การอพยพย้ายถิ่นของประเทศไทย

- จากผลของงานวิจัย ประเทศไทยตระหนักดีว่า ความต้องการแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านไม่ใช่สถานการณ์เพียงชั่วคราว แต่ก็ยังขาดการวางแผนนโยบายแบบองค์รวมในระยะยาว
- ให้ความสำคัญเฉพาะมิติทางเศรษฐกิจ ขาดมุมมองด้านสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรม
- การคุ้มครองแรงงานจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง

หลักการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

■ ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

- เป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกรูปแบบ พ.ศ. 2512 มาตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546
- ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา ILO ฉบับที่ 19 ว่าด้วยการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในค่าทดแทนกรณีเกิดอุบัติเหตุสำหรับคนงานในชาติและคนงานต่างชาติ พ.ศ. 2468 ตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511
- ลงนามใน ปฏิญญาสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) เรื่อง การปกป้องและส่งเสริมสิทธิของแรงงานข้าม

■ ภายใต้กฎหมายไทย

- มาตรา **81** รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- แนวคำพิพากษาในการคุ้มครองสิทธิของคนชายขอบในประเทศไทย ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ กลุ่มแรงงานข้ามชาติ เช่น คดีลูกเรือประมงประภาสนาวีที่ฟ้องร้องต่อนายจ้าง เมื่อปี **2551**

ภาพสะท้อนที่ 4

“การรณรงค์เคลื่อนไหวเพื่อสร้างความยุติธรรมให้แก่
แรงงานข้ามชาติที่ประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน”

นางหนึ่ง ไหมแสง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

- แรงงานข้ามชาติที่ย้ายถิ่นในลักษณะที่ไม่ปกติ (irregular migrant workers) = คนที่มีปัญหาสถานะบุคคล = คนชายขอบของสังคมไทย
- มีสัญชาติของประเทศต้นทาง / แต่มักไม่ได้รับการรับรองในทะเบียนราษฎรของประเทศต้นทาง / และเมื่ออพยพเข้ามาในไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย. คนเข้าเมืองของประเทศไทย
- ประสบความด้อยโอกาสทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม
- ถูกมองเป็นเพียงแหล่งทรัพยากรทางกำลังคนในการผลิต
- ถูกใช้งานในฐานะแรงงานราคาถูกไร้ฝีมือในงานที่แรงงานไทยไม่ทำ
- ประสบความด้อยโอกาสทางกฎหมาย
- ในแง่ของ “การบังคับใช้กฎหมาย”

ข้อเสนอแนะ

- การดำเนินการเพื่อ “เยียวยา” ปัญหา “ในอดีต”
 - ฟื้นฟูสุขภาพของแรงงานที่ประสบอุบัติเหตุ
- การดำเนินการ “แก้ไข” ปัญหา “ในปัจจุบัน”
 - สร้างกลไกกำกับดูแลการบังคับใช้กฎหมาย
 - เปิดโอกาสให้แรงงานเข้าถึงสิทธิต่างๆ อาทิ สิทธิในการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมทางสังคม หรือ สิทธิตามกระบวนการยุติธรรม
- การดำเนินการ “เตรียมการ” สำหรับปัญหา “ในอนาคต”
 - มีนโยบายการจัดการปัญหาการอพยพย้ายถิ่นแบบองค์รวมในระยะยาว/นโยบายสำหรับกลุ่มพิเศษที่ต้องได้รับการดูแล
 - ให้การศึกษา/ให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร
 - ปรับทัศนคติของคนในสังคม